Cartografia de les invisibles

VEUS JOVES TEIXINT LA VIDA AL CENTRE

N1 - 2026

Les mans que alimenten la Plana: Història i memòria de les cures

La comarca de la Plana ha sigut analitzada històricament com un motor d'explotació agrícola i industrial, mesurant el seu valor en tones de taronja exportades o metres quadrats de sol industrial. Però, què sosté realment la vida en el nostre territori?

Aquesta secció convida a redescobrir la Plana des d'una mirada ecofeminista: la comarca com un espai de sosteniment de la vida.

La memòria invisible de l'agrícola i les cures

En recorrer els camins entre Benicàssim, Castelló, Almassora i les Alqueries, trobem les petjades d'un treball doblement invisibilitzat:

- El treball al camp: Les dones no solament participaven en la recollida de la fruita i el cultiu de l'horta, sinó que gestionaven la selecció de llavors i el manteniment dels canals de regats pròxims a les habitatges.

- Els espais de socialització i cures: Els antics lavadors públics i les séquies no eren només llocs de feina domèstica; funcionaven com a xarxes d'ajuda mútua, intercanvi d'informació i suport emocional comunitari en temps de precarietat.

Us animem a conèixer l'experiència de Territori Espadà d'on passa la vida als pobles, amb la seua recopilació d'imatges procedents de diferents municipis del Parc Natural de la Serra d'Espadà que mostren aquests llocs on transcorria bona part de la vida quotidiana. Gairebé tots els pobles conservaven en la seva memòria els mateixos escenaris: el safareig, la font, el forn, la plaça, l'escola, els camins que comunicaven uns pobles amb uns altres. Tots eren espais on la gent coincidia.

El Mapa de les Desigualtats

Analitzem el tram del carril bici que connecta Castelló de la Plana amb Almassora.

- El seu disseny prioritari és de facilitar accés directe casa-treball. El traçat principal afavoreix el desplaçament rectilini i ràpid cap a zones de serveis o polígons, pensat per a la mobilitat pendul·lar laboral tradicional.

- Ens adonem de la manca de connexions de cura: Trobem desconnexions o trams perillosos quan s'intenta derivar el trajecte cap a:
  - Centres d'educació infantil i primària.
  - Centres d'atenció primària.
  - Mercats de proveïments i comerç local.
  - Parcs i zones de joc infantil.

Pensem que cal dissenyar la xarxa ciclable amb una perspectiva en "estrella" o "xarxa integrada" que permeta realitzar les tasques de cura quotidianes de manera segura i accessible, i no sols el trajecte directe al lloc de treball.

Veure els fils que ens sostenen: Aigua, aliments i mans

Sense equitat de gènere no hi ha sostenibilitat possible. En aquesta secció d'art comunitari, posem en valor el treball manual com a eina de reflexió i transformació visual.

- Proposta artística: Creació d'un tapís comunitari utilitzant fils de cotó, llanes i elements naturals recollits a la llitera del riu Millars.

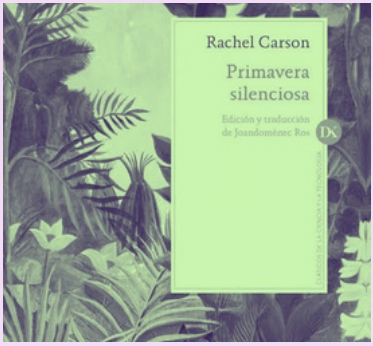
- Concepte: Cada fil representa una xarxa de sosteniment vital:
  - Blau: El recorregut de l'aigua des de la muntanya fins a l'aixeta.
  - Verd: La producció d'aliments de proximitat.
  - Ocre/Rosa: La xarxa invisible de les cures (repartiment de tasques a la llar, atenció a dependents).

"Sóc jove i faig servir la bici cada dia per anar a l'institut, però quan he d'acompanyar al meu germà xicotet a la classe de música, el carril bici desapareix. Reclamem ciutats que cuiden a totes les edats, no només als cotxes."
— Marc (16 anys), voluntari jove de l'Esplai.

Recomanacions

Primavera silenciosa de Rachel Carson. Un clàssic imprescindible per a entendre l'origen de la consciència ecologista des d'una mirada rigorosa i sensible amb el medi natural.

Las espigadoras y la espigadora (Agnès Varda). Una reflexió audiovisual sobre el malbaratament, el consum, el reciclatge i el paper de les persones que recullen allò que la societat descarta.

Consum responsable i quotidià a la Plana

- Compromís de Proximitat: Redueix la petjada de carboni i dona suport a les productores locals fent la compra als mercats de proveïments o xarxes de consum agroecològic de la comarca.
- Productes de Neteja Sense Tòxics: Prepara netejadors multiusos a base de vinagre de poma i bicarbonat. Protegeixes la salut de la teua llar i evites abocar químics als aqüífers de la Plana.
- Repartiment Conscient a la Llar: L'ecofeminisme comença a casa. Fai un inventari de les tasques invisibles (planificació de menús, gestió de residus, cures) i redistribueix-les de manera equitativa.

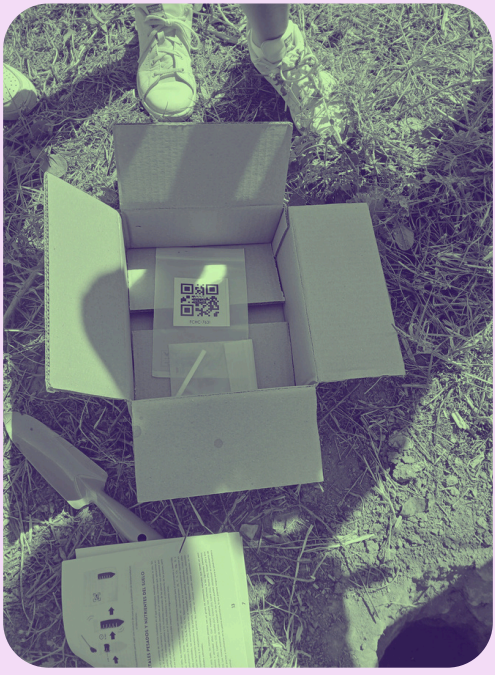
Involucra't en la salut del sòl de la nostra comarca

La ciència no és només cosa de laboratoris tancats: la ciutadania té un paper actiu en la protecció de l'entorn. En col·laboració amb la Universitat Jaume I (UJI), ens sumem a la iniciativa europea ECHO, un projecte de ciència ciutadana centrat en l'avaluació i millora de la qualitat del sòl.

Els grups de joves i voluntariat prendran mostres de sòl en diferents punts (horts urbans, parcs i zones periurbanes).

Mesurarem nivells de compactació, presència de matèria orgànica i capacitat de retenció d'aigua amb l'objectiu d'entendre que un sòl viu és la base de la nostra salut comunitària i la sobirania alimentària.

Voluntariat des de l'esplai amb adolescents i famílies

Aquest mes iniciem el projecte de diagnosi participativa al barri. Adolescents i famílies eixim als carrers per a identificar els punts de trobada intergeneracional, avaluar l'estat dels parcs i proposar espais de millora verda i accessible per al veïnat.

Si el treball de cures no es pagara ni es fera durant una sola setmana, què passaria amb l'economia i la vida a la nostra ciutat?

Temps Lliure Significatiu

El lleure no és un simple temps de consum o passivitat. Des de l'esplai defensem el temps lliure com un espai educatiu i de construcció de ciutadania crítica. Participar en activitats d'impacte social i ambiental permet a la joventut prendre consciència del seu poder de transformació en la comunitat.

ASSOCIACIÓ ESPLAIS DE CASTELLÓ

2026
Finançat per la Direcció General d'Igualtat - Vicepresidència primera i Conselleria d'Habitatge, ocupació, Joventut i Igualtat

GENERALITAT VALENCIANA
Vicepresidència Primera i Conselleria de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda